

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Харківський інститут

Кафедра менеджменту

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри менеджменту

_____ О.С. Телепнева

" ____ " _____ 2025 р.

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Основи управління бізнесом»

на тему:

«АБСОЛЮТНА ТА ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙ»

Виконав: студент 4 курсу

Групи: ТУхр-9-22-Б1М (4.0д)

Можневський Олександр Васильович

Керівник: к.е.н., доцент Янковська В.А.

Харків 2025

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	3
1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙ	5
1.1. Теоретичні аспекти інвестицій	5
1.2. Поняття та визначення інвестицій	7
1.3. Інвестиційна діяльність	12
2. ІНВЕСТИЦІЙНА СЕРЕДА	17
2.1. Фактори впливу на інвестиції	17
2.2. Теорії та моделі оцінки інвестицій	21
2.3. Аналіз інвестиційного клімату в Україні	24
3. ПРОБЛЕМИ, РИЗИКИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	28
3.1. Ризики інвестиційної діяльності	28
3.2. Сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні	34
ВИСНОВКИ	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	40

ВСТУП

В умовах сучасної економіки інвестиції відіграють ключову роль у розвитку підприємницької діяльності, формуванні нових виробництв і технологічних процесів, а також у забезпеченні сталого економічного зростання. Відродження інвестиційного ринку є обов'язковою умовою ефективності інвестиційної діяльності в Україні на сучасному етапі розвитку економіки. Інвестиції відіграють ключову роль у забезпеченні економічного зростання, створенні нових робочих місць та підвищенні рівня життя населення. Для стабілізації й подальшого зростання економіки потрібна обґрунтована інвестиційна політика держави і створення сприятливого інвестиційного клімату.

Економічна сутність інвестицій полягає у вкладах ресурсів з метою отримання прибутку або досягнення певних соціальних, екологічних чи економічних результатів. Інвестиційна діяльність охоплює широкий спектр процесів, пов'язаних з оцінкою, плануванням і реалізацією інвестиційних проектів.

Оскільки інвестиції є основним мотором економічного розвитку, вивчення їхніх аспектів є вкрай актуальним. У цьому контексті важливо дослідити їхню природу, класифікацію, а також чинники, що впливають на прийняття інвестиційних рішень. Окрім того, інвестиційна діяльність включає аналіз ризиків, фінансування проектів, а також управління інвестиційним портфелем.

Метою даної курсової роботи є дослідження економічної сутності інвестицій та аналіз інвестиційної діяльності. У роботі розглядаються основні поняття, види та функції інвестицій, а також механізми та інструменти інвестиційної діяльності. Особлива увага приділяється аналізу сучасного стану інвестиційного ринку в Україні та визначенню перспектив його розвитку.

Актуальність теми обумовлена необхідністю підвищення ефективності інвестиційних процесів в умовах економічної нестабільності та зростаючих потреб в інвестиційних ресурсах. Вивчення інвестиційної діяльності дозволяє розробити рекомендації щодо покращення інвестиційного клімату та залучення інвестицій в економіку країни.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙ

1.1. Теоретичні аспекти інвестицій

Теоретичні аспекти інвестицій охоплюють економічні концепції, теорії та моделі, які дозволяють розуміти механізми інвестування, оцінку ризиків, вибір оптимальних стратегій та аналіз прибутковості.

Інвестиції — це вкладення капіталу з метою отримання доходу або приросту вартості в майбутньому. Вони можуть бути фінансовими (вкладення в цінні папери, акції, облігації тощо), реальними (вкладення в активи, такі як нерухомість, технології, підприємства) або інтелектуальними (вкладення в освіту, наукові дослідження).

Інвестиції можна класифікувати за кількома ознаками:

- За формою (фінансові, реальні, інтелектуальні).
- За термінами (довгострокові, короткострокові).
- За видами активів (акції, облігації, нерухомість, золото тощо).
- За рівнем ризику (ризикові та безризикові інвестиції).

Теорії та моделі оцінки інвестицій:

Теорія моделі оцінки капітальних активів (CAPM): цю модель використовують для оцінки відносної вартості інвестицій і взаємозв'язку між ризиком та доходністю. Вона визначає очікувану прибутковість активу з урахуванням його ризику (бета-коефіцієнт) та безризикової ставки.

Теорія портфельного інвестування (Моделі Марковіца): ця теорія фокусується на побудові оптимального портфеля інвестицій, який дозволяє знизити ризик за допомогою диверсифікації. Диверсифікація активів допомагає зменшити загальний ризик портфеля, якщо активи не корелюють між собою.

Теорія ефективного ринку (ЕМН): ця теорія стверджує, що ринки завжди цінують активи справедливо, тобто всі доступні інформації вже відображені в цінах. Тому інвестори не можуть отримати додатковий

прибуток, використовуючи публічно доступну інформацію, оскільки всі ціни є оптимальними.

Ризик інвестицій визначається ймовірністю того, що фактичний результат виявиться відмінним від очікуваного. Інвестори зазвичай оцінюють ризик за допомогою:

- Стандартного відхилення (волатильності) доходності інвестицій.
- Бета-коефіцієнта, що відображає чутливість активу до ринкових змін.
- Коефіцієнта Шарпа, який допомагає оцінити відношення між прибутковістю і ризиком для активу чи портфеля.

Основна ідея цієї концепції полягає в тому, що гроші, які є сьогодні, мають більшу вартість, ніж гроші в майбутньому через фактори інфляції, можливість отримання доходу та ризик. Оцінка інвестицій з урахуванням цієї концепції зазвичай здійснюється через методи дисконтованих грошових потоків (DCF), де майбутні доходи приводяться до сьогоднішньої вартості.

Існує кілька методів оцінки інвестицій, серед яких:

- 1) Чистий приведений дохід (NPV): це різниця між теперішньою вартістю очікуваних майбутніх грошових потоків і початковими витратами на інвестицію.
- 2) Внутрішня норма доходу (IRR): ставка дисконту, за якої чистий приведений дохід інвестиції дорівнює нулю. Це показник, який дозволяє визначити прибутковість інвестицій.
- 3) Період окупності: це час, необхідний для повернення початкових інвестицій через грошові потоки.

Інвестори можуть застосовувати різні стратегії в залежності від своїх цілей і рискових переваг:

- Стратегія "Buy and Hold": покупка активів з метою їх довгострокового утримання.
- Технічний та фундаментальний аналіз: використання різних підходів для оцінки ринку та вибору активів для інвестування.

- Активне та пасивне інвестування: активне інвестування передбачає постійне управління портфелем, а пасивне — мінімальні зміни в складі портфеля.

Теорії інвестицій також враховують взаємодію між економічним середовищем, фінансовими ринками і поведінкою інвесторів. Це включає аналіз макроекономічних факторів (інфляція, процентні ставки, економічне зростання), а також психологічні аспекти прийняття рішень інвесторами (поведінкові фінанси).

Загалом, теоретичні аспекти інвестицій дозволяють сформувати базу для прийняття обґрунтованих рішень, оцінки потенціалу інвестицій та визначення стратегій для досягнення бажаних фінансових результатів.

1.2. Поняття та визначення інвестицій

Поняття та визначення інвестицій — це важлива складова економічної теорії, яка включає в себе різноманітні підходи до розуміння та використання інвестицій як основи економічного розвитку. Інвестиції є невід'ємною частиною економіки на всіх рівнях — від окремих осіб і підприємств до національних економік.

Інвестиції — це вкладення капіталу з метою отримання прибутку або доходу в майбутньому. Вони включають не тільки фінансові витрати, а й ресурси, які спрямовуються на створення, розвиток або модернізацію виробництва, а також на підтримку економічних і соціальних проектів.

У широкому сенсі інвестиції — це процес вкладення ресурсів (грошей, часу, зусиль) у проекти або активи, що мають потенціал принести доходи або вигоди в майбутньому. Вкладення можуть бути здійснені як фізичними, так і юридичними особами.

Існує кілька визначень інвестицій залежно від контексту, в якому розглядається це поняття.

Економічне визначення: "Інвестиції — це процес вкладення капіталу в економіку, з метою отримання прибутку або доходу через збільшення виробничих потужностей, розширення бізнесу чи розвитку нових технологій". Це визначення акцентує увагу на розширенні виробництва та технологічному прогресі.

Фінансове визначення: "Інвестиції — це вкладення коштів у різні активи, такі як акції, облігації, нерухомість, з метою отримання прибутку від приросту вартості активу або від дивідендів/процентів". В цьому контексті інвестиції зазвичай пов'язані з фінансовими ринками та активами, які можуть приносити доходи.

Юридичне визначення: "Інвестиції — це будь-які правомірні вкладення капіталу (грошей, матеріальних чи нематеріальних ресурсів), що здійснюються з метою отримання прибутку або іншої вигоди в рамках правових норм і законодавства країни".

Для кращого розуміння інвестицій необхідно виділити кілька ключових характеристик, які визначають їх суть:

- Мета інвестицій: основною метою є отримання прибутку або приріст вартості капіталу в майбутньому. Це може бути досягнуто через збільшення доходів, дивідендів, приріст вартості активів або підвищення ефективності бізнесу.

- Тривалість інвестицій: інвестиції можуть бути короткостроковими (на кілька місяців або років) і довгостроковими (десятки років). Це визначає стратегію, яка повинна бути прийнята для досягнення прибутковості.

- Ризик: інвестиції завжди пов'язані з певним рівнем ризику. Залежно від виду інвестицій, цей ризик може бути мінімальним (наприклад, при інвестуванні в державні облігації) або високим (при інвестуванні в стартапи або спекулятивні активи).

- Форма інвестицій: інвестиції можуть бути різними: фінансовими (вклади в акції, облігації, банківські депозити), реальними (вкладення в

нерухомість, технології, підприємства), нематеріальними (вкладення в дослідження, інновації, навчання).

Інвестиції можна класифікувати за різними ознаками:

1. За формою інвестицій:

—Фінансові інвестиції — вклади в цінні папери (акції, облігації), банківські депозити, кредитування.

— Реальні інвестиції — вклади в фізичні активи, такі як нерухомість, обладнання, технології.

— Інтелектуальні інвестиції — вкладення в інновації, науку, освіту, дослідження.

2. За термінами інвестування:

—Короткострокові інвестиції — інвестиції, що здійснюються на термін до одного року.

—Довгострокові інвестиції — вкладення на термін більше одного року, часто на десятки років.

3. За рівнем ризику:

—Безризикові інвестиції — інвестиції, що мають гарантовану прибутковість, наприклад, державні облігації.

—Ризикові інвестиції — інвестиції з високим потенціалом прибутку, але і з високим рівнем ризику, наприклад, інвестиції в стартапи або криптовалюти.

4. За призначенням:

—Продуктивні інвестиції — вкладення, спрямовані на розвиток виробничих потужностей і технологій.

—Непродуктивні інвестиції — вкладення, які не створюють нову вартість, але можуть мати соціальний або емоційний ефект, наприклад, інвестиції в мистецтво або культурні проекти.

Роль інвестицій в економіці є надзвичайно важливою, оскільки вони сприяють розвитку, зростанню та модернізації різних секторів економіки. Інвестиції є одним із ключових чинників, що визначають економічний розвиток країни, підвищення рівня життя населення та стабільність

економіки в цілому. Вони створюють основи для створення нових робочих місць, підвищення продуктивності праці, покращення інфраструктури та підтримки конкурентоспроможності.

Інвестиції є основним джерелом для розвитку виробничих сил і зростання національного доходу. Вони забезпечують фінансування для розширення та оновлення виробничих потужностей, впровадження нових технологій, що, в свою чергу, підвищує ефективність виробництва і стимулює зростання економіки. Інвестиції в різні сектори (виробництво, сільське господарство, інфраструктура) сприяють підвищенню загальної конкурентоспроможності країни.

Інвестиції в інфраструктуру (транспорт, енергетика, зв'язок, освіта, охорона здоров'я) є необхідними для створення стабільної і ефективної економічної системи. Розвиток інфраструктури дозволяє знизити витрати на транспортування та логістику, покращити доступ до послуг, зменшити енергетичні витрати та підвищити рівень життя населення.

Інвестиції у наукові дослідження та розробки (НДДКР), а також в інноваційні технології є важливими для досягнення технологічного прогресу. Це дозволяє країні впроваджувати новітні технології, що підвищують продуктивність праці, знижують витрати на виробництво та створюють нові ринки для продукції. Наприклад, інвестиції в екологічно чисті технології сприяють сталому розвитку та збереженню природних ресурсів.

Будь-який інвестиційний проект — чи то будівництво нового заводу, чи то відкриття нової філії компанії — створює нові можливості для працевлаштування людей. Вони сприяють розвитку трудового потенціалу і допомагають знизити рівень безробіття, що є критично важливим для соціальної стабільності в країні.

Іноземні інвестиції є важливим фактором для розвитку національної економіки. Вони сприяють не тільки фінансуванню проектів, але й технологічному переносу, підвищенню рівня кваліфікації робочої сили, розвитку конкурентоспроможних секторів економіки. Високий рівень

іноземних інвестицій також може бути свідченням стабільності економічного середовища та довіри до уряду країни.

Інвестиції в соціальну сферу, освіту, охорону здоров'я та житлову інфраструктуру безпосередньо впливають на рівень життя населення. Вони сприяють поліпшенню умов праці, доступу до медичних послуг, освіти та культурних благ, що в свою чергу підвищує загальний рівень добробуту громадян і соціальну стабільність.

Інвестиції сприяють формуванню національного капіталу, який є основою для стабільного економічного розвитку. Приріст капіталу дозволяє підвищити продуктивність праці та створювати нові можливості для розвитку економічних секторів, що сприяє загальному економічному зростанню країни.

Інвестиції допомагають підтримувати макроекономічну стабільність, адже вони сприяють формуванню здорових фінансових потоків та розширенню економічної бази країни. Вкладення в різні сектори економіки допомагають забезпечити рівновагу між попитом і пропозицією, а також сприяють стабільності валюти та рівня інфляції.

Інвестиції сприяють розвитку експортних галузей економіки, що покращує платіжний баланс країни. Зростання виробництва, яке стимулюється інвестиціями, дозволяє збільшити обсяги експорту та знизити залежність від імпорту, що в свою чергу може сприяти зміцненню національної валюти.

Інвестиції є основою економічного розвитку, оскільки вони забезпечують підтримку та зростання виробництва, розвитку технологій та інфраструктури. Вони можуть бути здійснені як на рівні окремих осіб (інвесторів), так і на рівні підприємств або урядів, і кожен тип інвестицій має свої особливості та ступінь ризику. Розуміння інвестицій та їх видів є ключовим для прийняття стратегічних рішень на всіх рівнях економічної діяльності.

1.3. Інвестиційна діяльність

Інвестиційна діяльність — це сукупність усіх операцій, що здійснюються для розподілу капіталу з метою отримання доходу, досягнення інших стратегічних цілей, таких як розвиток підприємства, підвищення конкурентоспроможності, створення нових робочих місць чи покращення інфраструктури або досягнення інших економічних, соціальних та фінансових цілей. Вона охоплює процеси прийняття рішень про вкладення фінансових, матеріальних або інтелектуальних ресурсів у різні види активів та проекти з очікуванням отримання вигоди в майбутньому.

Інвестиційна діяльність включає в себе різноманітні операції, пов'язані із залученням, розподілом і використанням капіталу в різних сферах економіки, що дозволяють створювати нові активи або збільшувати вартість існуючих. Це може бути вкладення коштів у реальний сектор економіки, наукові дослідження, фінансові активи або навіть інвестиції в людський капітал.

Інвестиційна діяльність є важливою складовою частиною економіки будь-якої країни, оскільки вона сприяє розвитку підприємств, створенню робочих місць, підвищенню рівня технологій і загальному економічному зростанню.

Учасники інвестиційної діяльності:

Інвестори:

— Фізичні особи — це приватні особи, які вкладають свої власні заощадження в різні інвестиційні інструменти. Вони можуть бути як активними (вибір інвестицій, моніторинг), так і пасивними інвесторами (наприклад, інвестування через фонди).

— Юридичні особи — це підприємства, корпорації, банки, пенсійні фонди, інвестиційні компанії та інші організації, які здійснюють інвестиції в різні сектори економіки з метою отримання прибутку та збільшення вартості активів.

Інвестиційні посередники:

— Банки — виступають в якості фінансових посередників, допомагаючи інвесторам здійснювати інвестиції через депозити, кредити або цінні папери. Багато банків також надають інвестиційні послуги, зокрема вклади, фонди та інші інструменти.

— Інвестиційні компанії — компанії, що спеціалізуються на залученні та управлінні інвестиціями. Вони можуть пропонувати різні інвестиційні продукти (наприклад, акції, облігації, портфельні інвестиції).

— Брокери — посередники, які забезпечують купівлю та продаж фінансових інструментів на ринках цінних паперів. Вони можуть працювати з акціями, облігаціями, деривативами.

— Фондові біржі — це організації, які забезпечують платформу для торгівлі цінними паперами та іншими інвестиційними інструментами. Наприклад, Нью-Йоркська фондова біржа або Лондонська фондова біржа.

— Консалтингові та аудиторські компанії — надають послуги аналізу ринку, оцінки ризиків, податкові консультації та інші послуги для інвесторів та компаній, що займаються інвестиційною діяльністю.

Емітенти інвестиційних інструментів:

— Підприємства та компанії — вони випускають акції, облігації та інші цінні папери для залучення капіталу від інвесторів. Ці кошти використовуються для розвитку підприємства, фінансування нових проектів, розширення виробництва тощо.

— Державні органи та муніципалітети — випускають державні облігації або інші цінні папери для фінансування державних або місцевих проектів (наприклад, будівництво інфраструктури, соціальні програми). Державні інвестиційні інструменти можуть бути популярними серед інвесторів завдяки низькому рівню ризику.

Державні органи та регулятори:

— Уряд та державні органи — здійснюють політику регулювання та контролю за інвестиційною діяльністю. Вони можуть сприяти розвитку

інвестицій шляхом створення сприятливого економічного середовища, стимулювання інвестицій, надання податкових пільг, захисту прав інвесторів. Також уряд може створювати інвестиційні програми та спеціальні економічні зони.

— Регулюючі органи — організації, які контролюють діяльність на фінансових ринках. Вони встановлюють правила і норми, які повинні дотримуватись учасники ринку, а також здійснюють нагляд за дотриманням цих норм.

— Національні комісії з цінних паперів — наглядають за ринками цінних паперів і забезпечують захист інвесторів. Наприклад, Комісія з цінних паперів і бірж США (SEC).

— Центральні банки — контролюють грошово-кредитну політику і можуть впливати на рівень інвестицій шляхом встановлення процентних ставок та обсягу грошової маси в економіці.

Кредитори та фінансові установи:

— Комерційні банки — надають кредити підприємствам та фізичним особам для фінансування інвестиційних проектів. Вони можуть брати участь у фінансуванні інвестицій через надання позик під конкретні проекти.

— Пенсійні фонди, страхові компанії — інвестують кошти своїх клієнтів у довгострокові проекти (наприклад, інфраструктурні проекти, нерухомість), забезпечуючи стабільний дохід для своїх вкладників.

Фінансові установи колективного інвестування:

— Інвестиційні фонди — це організації, які об'єднують кошти багатьох інвесторів і вкладають їх у різні активи (акції, облігації, нерухомість тощо), забезпечуючи диверсифікацію та зниження ризиків для своїх учасників.

— Хедж-фонди — це інвестиційні компанії, які активно управляють капіталом за допомогою високих ризиків і стратегій для отримання високих прибутків.

— Пенсійні та страхові фонди — здійснюють колективні інвестиції для забезпечення пенсійних виплат або компенсацій по страхуванню.

Інвестиційна діяльність може використовувати різні інструменти, залежно від цілей і стратегій інвестора. Основні з них:

1. Цінні папери: Акції, облігації, деривативи та інші фінансові інструменти, які дають змогу інвесторам отримувати доходи від змін у ринковій вартості активів або процентних платежів.

2. Нерухомість: Інвестиції в нерухомість дозволяють отримати доходи від оренди, перепродажу або збільшення вартості об'єктів.

3. Прямі інвестиції в бізнес: Вкладення в стартапи або вже існуючі підприємства, що включають придбання акцій компаній або створення нових бізнес-структур.

4. Інвестиції в золото, нафта, валюту: Сировинні товари і валюта також можуть бути об'єктами інвестування для збереження капіталу або отримання прибутку на коливаннях ринкових цін.

Основні етапи інвестиційного процесу:

1. Аналіз інвестиційних можливостей.

На цьому етапі інвестор проводить детальний аналіз і оцінку різних варіантів для інвестування. Оцінюються не тільки фінансові характеристики, але й фактори ризику, потенціал проектів, їхнє відповідність стратегії розвитку компанії чи інвестора.

Визначаються об'єкти інвестування, а також аналізуються фінансові, економічні, політичні та соціальні умови для кожного об'єкта.

2. Оцінка ризиків та доходності.

На цьому етапі проводиться оцінка ризиків, пов'язаних з кожним з можливих інвестиційних проектів.

Оцінка доходності дозволяє порівняти потенційний прибуток від різних інвестицій, а також визначити рівень вигоди за різними параметрами, наприклад, внутрішньою нормою доходності (IRR) або періодом окупності.

3. Прийняття інвестиційного рішення.

Після того, як проведено всі необхідні оцінки та аналізи, інвестор або інвестиційний комітет приймає рішення про доцільність або недоцільність здійснення інвестицій.

4. Формування джерел фінансування.

Після прийняття рішення необхідно визначити, яким чином будуть фінансуватися інвестиції. Вибір джерела фінансування залежить від багатьох факторів:

- Власні кошти (заощадження інвестора, прибутки компанії).
- Залучені кошти (кредити, позики, випуск акцій або облігацій, інвестування через партнерів).
- Іноземні інвестиції (якщо мова йде про міжнародні проекти).

Окрему увагу приділяють вибору джерела, яке забезпечить найвигідніші умови з точки зору процентних ставок, строків погашення, впливу на фінансові результати підприємства.

5. Реалізація інвестиційного проекту.

На цьому етапі здійснюється безпосереднє вкладення ресурсів у проект: закупівля обладнання, будівництво, найм персоналу, виробництво продукції або запуск послуг.

Важливими аспектами на цьому етапі є контроль за виконанням та координація всіх учасників проекту. Це забезпечує виконання інвестиційного проекту в межах бюджету та в установлені строки.

6. Моніторинг та контроль.

Протягом реалізації інвестиційного проекту проводиться постійний моніторинг та контроль за його виконанням. Це включає:

- Перевірку відповідності проекту до початкових планів.
- Виявлення і коригування відхилень у процесі виконання проекту.
- Оцінку витрат і фінансових результатів у реальному часі.

Моніторинг дозволяє вчасно виявити проблеми, що виникають, і прийняти заходи для їх усунення.

7. Оцінка ефективності інвестицій.

Після завершення інвестиційного проекту проводиться оцінка результатів: порівняння фактичних фінансових результатів із прогнозованими, оцінка прибутковості проекту, оцінка досягнення стратегічних цілей інвестора (наприклад, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності компанії) та аналіз повернення капіталу та періоду окупності інвестицій.

8. Підбиття підсумків і коригування стратегії.

В кінці кожного інвестиційного циклу необхідно провести ретроспективний аналіз результатів. Це допомагає виявити як успішні елементи інвестиційної стратегії, так і слабкі місця, що потребують поліпшення.

У разі необхідності коригується стратегія інвестування для майбутніх проектів, враховуючи здобутий досвід.

Інвестиції на рівні країни мають стратегічне значення для економічного розвитку. Державна політика в галузі інвестицій має важливе значення для залучення як внутрішніх, так і іноземних інвестицій, забезпечення стабільності економічного середовища, створення сприятливих умов для бізнесу та захисту прав інвесторів.

Інвестиційна діяльність є ключовим елементом розвитку економіки, оскільки вона забезпечує залучення капіталу для реалізації проектів, які підвищують продуктивність, модернізують виробництво та сприяють економічному зростанню. Для успішної інвестиційної діяльності необхідна правильна оцінка ризиків, ефективне управління ресурсами і стратегічний підхід до вибору інвестиційних інструментів та проектів.

2. ІНВЕСТИЦІЙНА СЕРЕДА

2.1. Фактори впливу на інвестиції

Інвестиційна середa — це сукупність економічних, правових, політичних, соціальних та інших факторів, що впливають на рішення щодо інвестування. Вона визначає, наскільки привабливим і безпечним є середовище для залучення капіталу та реалізації інвестиційних проєктів. Сюди входять аспекти, які можуть сприяти чи перешкоджати ефективному використанню ресурсів і отриманню прибутку від інвестицій.

Фактори, що впливають на інвестиції, можна поділити на різні категорії. Кожен із них може мати як позитивний, так і негативний вплив на рішення інвесторів.

Економічні фактори:

1. Валовий внутрішній продукт (ВВП): Високий і стабільний рівень ВВП є індикатором економічної стабільності і привабливим для інвесторів.
2. Рівень економічного зростання: Вищі темпи зростання економіки зазвичай сприяють зростанню інвестицій, оскільки створюють можливості для прибутку.
3. Інфляція: Висока інфляція може знижувати привабливість інвестицій, оскільки це може призвести до девальвації доходів і капіталу.
4. Валютні коливання: Нестабільність на валютному ринку може викликати ризики для іноземних інвесторів, особливо в країнах з волатильними валютами.
5. Процентні ставки: Високі ставки на кредити можуть знижувати доступність фінансування для інвесторів, а низькі ставки можуть заохочувати вкладення капіталу.
6. Доступ до фінансування: Розвинений фінансовий сектор і наявність кредитних ресурсів підвищують привабливість інвестицій.

7. Рівень зайнятості: Високий рівень зайнятості і наявність кваліфікованої робочої сили можуть позитивно вплинути на рішення інвестувати.

Політичні фактори:

1. Політична стабільність: Країни з політичною нестабільністю, ризиками змін урядів або можливістю соціальних заворушень часто менш привабливі для інвесторів.

2. Законодавчі зміни: Нестабільність у законодавстві може створювати правові ризики, тому чіткість, прозорість і передбачуваність законодавчої системи важливі для залучення інвестицій.

3. Корупція: Високий рівень корупції може знижувати довіру інвесторів до ринку і підвищувати витрати на ведення бізнесу.

4. Державна підтримка бізнесу: Інвестиційні стимули, субсидії, податкові пільги можуть значно збільшити привабливість країни для інвесторів.

Правові фактори:

1. Захист прав власності: Наявність ефективного захисту інтелектуальної власності та прав на майно є важливим фактором для залучення інвестицій.

2. Правова прозорість: Чіткість і стабільність законодавства дозволяють інвесторам планувати свої дії на тривалий термін, знижуючи правові ризики.

3. Регуляторне середовище: Мінімізація адміністративних бар'єрів, полегшення процедур отримання ліцензій і дозволів сприяють поліпшенню інвестиційного клімату.

Соціальні фактори:

1. Рівень освіти та кваліфікації робочої сили: Наявність висококваліфікованих кадрів може залучати інвестиції в сфери, що потребують високих технологій.

2. Соціальна стабільність: Міжнародні інвестори обирають країни з низьким рівнем соціальної напруги та високим рівнем довіри до інститутів.

3. Культурні фактори: Відповідність бізнес-екосистеми і культурних традицій певним міжнародним стандартам також може бути важливим фактором.

Технологічні фактори:

1. Інновації та технологічний прогрес: Країни, які підтримують технологічні інновації і стартапи, можуть залучати інвестиції у нові високотехнологічні сфери.

2. Транспорт і комунікації: Розвинена транспортна інфраструктура (шляхи, порти, аеропорти) та ефективні комунікаційні мережі (інтернет, телефонія) є важливими для бізнесу.

3. Енергетична стабільність: Постійний доступ до енергії та надійність енергетичних мереж є важливими для діяльності компаній, що працюють в енергозатратних галузях.

Екологічні фактори:

1. Екологічна політика: Підтримка сталого розвитку, екологічні стандарти та регулювання можуть впливати на рішення інвесторів, зокрема у сферах, пов'язаних із енергетикою, будівництвом або виробництвом.

2. Захист навколишнього середовища: Дотримання екологічних стандартів та зелених ініціатив може бути важливим фактором для інвесторів, орієнтованих на сталий розвиток і соціальну відповідальність.

Міжнародні фактори:

1. Глобальні економічні умови: Світова економіка, міжнародні ціни на товари та послуги можуть впливати на рішення інвесторів щодо вкладення капіталу.

2. Торгівельні угоди та міжнародні відносини: Вільна торгівля, знижені митні бар'єри і позитивні дипломатичні відносини між країнами можуть сприяти інвестиціям.

Фактори, пов'язані з ринком:

1. Конкуренція: Рівень конкуренції на ринку може визначати прибутковість інвестицій, особливо в галузях з високим рівнем конкуренції.
2. Попит на продукцію: Високий рівень попиту на певні товари чи послуги може сприяти залученню інвестицій у відповідні галузі.
3. Економічні ризики: Фінансова криза, економічний спад чи валютні коливання, можуть знизити привабливість країни для інвестицій.
4. Політичні та правові ризики: Непередбачуваність в політичній ситуації або зміни в законодавстві можуть підвищувати рівень ризику для інвесторів.

Кожен з цих факторів має важливу роль у прийнятті рішень щодо інвестування, і вони можуть взаємодіяти між собою, створюючи як можливості, так і ризики для інвесторів.

2.2. Теорії та моделі оцінки інвестицій

Теорії та моделі оцінки інвестицій є важливими інструментами для прийняття обґрунтованих рішень щодо розподілу капіталу та визначення оптимальних стратегій інвестування. Вони необхідні для ефективного управління ризиками, досягнення бажаного фінансового результату і забезпечення стабільності та зростання в умовах невизначеності.

Теорія моделі оцінки капітальних активів (CAPM): цю модель використовують для оцінки відносної вартості інвестицій і взаємозв'язку між ризиком та доходністю. Вона визначає очікувану прибутковість активу з урахуванням його ризику (бета-коефіцієнт) та безризикової ставки.

Теорія портфельного інвестування (Моделі Марковіца): ця теорія фокусується на побудові оптимального портфеля інвестицій, який дозволяє знизити ризик за допомогою диверсифікації. Диверсифікація активів допомагає зменшити загальний ризик портфеля, якщо активи не корелюють між собою.

Теорія ефективного ринку (ЕМН): ця теорія стверджує, що ринки завжди цінують активи справедливо, тобто всі доступні інформації вже відображені в цінах. Тому інвестори не можуть отримати додатковий прибуток, використовуючи публічно доступну інформацію, оскільки всі ціни є оптимальними.

Ось кілька основних причин, чому теорії та моделі оцінки інвестицій є важливими:

Оцінка ефективності інвестицій.

Однією з основних функцій моделей і теорій оцінки інвестицій є визначення того, наскільки ефективними будуть інвестиції. Це допомагає інвесторам (як індивідуальним, так і корпоративним) обирати ті проекти або активи, які з найвищою ймовірністю принесуть найкращий фінансовий результат.

Моделі оцінки прибутковості (наприклад, метод чистої теперішньої вартості — NPV, внутрішньої норми доходу — IRR) дозволяють зрозуміти, чи принесуть інвестиції бажаний рівень доходу та покриватимуть витрати.

Визначення ризику інвестицій.

Інвестиції завжди пов'язані з ризиками, які можуть бути різними — від фінансових і ринкових до операційних і технологічних. Теорії та моделі оцінки інвестицій допомагають визначити й оцінити ці ризики, що дозволяє розробити стратегії їх мінімізації.

Наприклад, модель оцінки капітальних активів (CAPM) використовує коефіцієнт бета для вимірювання ризику конкретного активу порівняно з ринковим ризиком.

Моделі диверсифікації портфеля, як модель Марковіца, показують, як зменшити ризики за допомогою правильного вибору активів з різною кореляцією.

Оптимізація інвестиційних портфелів.

Теорії та моделі оцінки інвестицій дають змогу інвесторам будувати оптимальні портфелі, комбінуючи активи з різними рівнями доходності та

ризик. Це дає змогу не тільки максимізувати прибуток, але й знизити загальний рівень ризику портфеля через диверсифікацію.

За допомогою моделі Марковіца інвестори можуть знайти баланс між ризиком і доходністю портфеля та вибрати найкраще співвідношення активів для досягнення бажаних фінансових результатів.

Підтримка стратегічних рішень.

Теорії та моделі оцінки інвестицій дають змогу організаціям та інвесторам приймати обґрунтовані стратегічні рішення. Наприклад, вибір між різними проектами або рішення про реінвестування прибутку.

Моделі NPV і IRR допомагають визначити, які проекти слід реалізувати, а які — відкласти або взагалі відхилити, виходячи з оцінки їхньої прибутковості та ризику.

Прогнозування фінансових результатів.

Моделі оцінки інвестицій дозволяють робити прогнозування можливих результатів і виявляти різні сценарії розвитку подій. Це допомагає інвесторам оцінити, як зміняться доходи або капітальні витрати за різних умов, таких як зміни в економічній ситуації, коливання валютних курсів, зміни в політичному середовищі.

Моделі прогнозування фінансових потоків та оцінки вартості активів допомагають передбачити, як зміни в зовнішньому середовищі можуть вплинути на інвестиційні рішення.

Підвищення інвестиційної прозорості.

Теорії та моделі оцінки інвестицій допомагають створити прозорість в інвестиційних процесах. Це важливо для інвесторів, регулюючих органів і компаній, оскільки дозволяє чітко визначити очікувану прибутковість, ризику та інші ключові параметри, які впливають на прийняття рішень.

Наприклад, моделі DCF (дисконтовані грошові потоки) дозволяють чітко оцінити майбутні грошові потоки від проекту чи активу та привести їх до поточної вартості.

Інформаційна база для інвесторів.

Теорії і моделі оцінки інвестицій створюють основу для прийняття рішень не тільки для професійних інвесторів, а й для людей, які інвестують свої заощадження. За допомогою цих інструментів можна зрозуміти, які фактори впливають на дохідність інвестицій та на які аспекти слід звернути увагу при виборі активів.

Оцінка вартості компаній та проектів.

Моделі оцінки інвестицій дозволяють оцінити вартість компанії або проекту, що є важливим для таких процесів, як злиття і поглинання (M&A), при ухваленні рішень про залучення капіталу або продаж бізнесу.

Використання моделей оцінки вартості, таких як DCF, дає змогу оцінити справедливу вартість компанії або її частини.

Теорії та моделі оцінки інвестицій є важливими інструментами для прийняття зважених, обґрунтованих рішень, спрямованих на досягнення фінансового успіху. Вони допомагають оцінити ефективність і ризики інвестицій, оптимізувати портфелі активів, робити прогнози та забезпечувати прозорість процесу інвестування. Без цих теоретичних основ інвестори могли б приймати рішення на основі інтуїції або недостатньої інформації, що могло б призвести до значних фінансових втрат.

2.3. Аналіз інвестиційного клімату в Україні

Інвестиційний клімат — це сукупність умов, що визначають привабливість певної країни або регіону для інвесторів. Цей клімат охоплює економічні, правові, політичні, соціальні та екологічні фактори, що впливають на рішення щодо вкладення капіталу, наявність ризиків та перспектив для отримання прибутку. Гарний інвестиційний клімат зазвичай стимулює приплив інвестицій, створюючи умови для економічного зростання та розвитку.

Одним із основних способів оцінки інвестиційного клімату є використання міжнародних індексів та рейтингів. Вони надають комплексну оцінку різних аспектів економічної ситуації, правового середовища та політичної стабільності.

Doing Business (Світовий банк): Цей індекс оцінює країни за різними показниками, що стосуються ведення бізнесу, такими як реєстрація підприємства, отримання кредиту, сплата податків, виконання контрактів, торгові бар'єри та інші. Країни отримують рейтинги за кожним з показників, що дає можливість порівнювати умови ведення бізнесу між різними державами.

Індекс економічної свободи (Heritage Foundation): Оцінює країни за рівнем економічної свободи, враховуючи такі фактори, як свобода підприємництва, податкове навантаження, державні витрати, регулювання ринку праці та зовнішньоекономічні обмеження.

Індекс конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index, WEF): Цей індекс оцінює країни на основі їхньої конкурентоспроможності, враховуючи такі фактори, як інфраструктура, макроекономічна стабільність, інновації, ринок праці і здатність країни створювати інвестиційні можливості.

Індекс сприйняття корупції (Transparency International): Визначає рівень корупції в країнах, що безпосередньо впливає на інвестиційний клімат. Високий рівень корупції може знижувати довіру до країни як інвестиційного партнера.

Українська економіка переживає складні часи через війну, але до цього вона демонструвала стабільне зростання (перед війною — зростання ВВП в межах 3-4% щорічно). Після 2022 року економіка країни скоротилася, однак існує потенціал для відновлення після припинення бойових дій.

Після початку війни інфляція в Україні значно зросла, досягнувши двозначних значень. Це знижує привабливість країни для довгострокових інвестицій, оскільки високі темпи інфляції знижують купівельну спроможність і створюють невизначеність у бізнесі.

Курс гривні проти долара також зазнав значних коливань через нестабільність економічної ситуації та військову агресію. Це підвищує валютні ризики для інвесторів.

Україна зазнала серйозних політичних трансформацій з моменту Революції Гідності 2014 року, зокрема проведенням реформ у боротьбі з корупцією, децентралізацією, та інтеграцією з Європейським Союзом. Війна з Росією значно ускладнила політичну ситуацію, але також сприяла зміцненню національної єдності.

Рівень корупції залишався високим, хоча було зроблено кроки до її зниження, зокрема через створення нових антикорупційних органів та судів. Це позитивно впливає на інвестиційний клімат, але необхідно ще багато зробити для забезпечення ефективної боротьби з корупцією.

Україна має низку законодавчих актів, що захищають права власності, однак є певні проблеми з їх реалізацією, особливо в умовах війни та регіональних конфліктів.

Система оподаткування в Україні складна і часто змінюється, що може створювати труднощі для бізнесу. Проте уряд намагається спрощувати систему через реформи, зокрема введення нових механізмів для малих і середніх підприємств.

Є проблеми з ефективністю і незалежністю судів, що може вплинути на впевненість інвесторів у захисті їхніх прав.

Україна має потужну транспортну мережу, зокрема велику мережу залізниць, а також порти на Чорному та Азовському морях. Однак війна сильно пошкодила інфраструктуру, зокрема порти, мости та інші транспортні об'єкти.

Енергетична система України є стратегічно важливою, і хоча країна значно залежить від імпорту енергоносіїв, значна частина енергії виробляється всередині країни. Війна також сприяла пошкодженню енергетичних об'єктів, що створює певні труднощі для бізнесу.

В Україні спостерігається активний розвиток цифрової інфраструктури, і країна стала одним із лідерів у сфері ІТ-сектору в Східній Європі.

Україна має високий рівень освіти та кваліфікації, особливо в ІТ та технічних галузях. Це важливий фактор для інвестицій у високотехнологічні та інноваційні проекти.

Наявність мобільної та кваліфікованої робочої сили є перевагою для інвесторів, що шукають дешеву робочу силу в порівнянні з країнами ЄС.

Війна з Росією має значний вплив на інвестиційний клімат, оскільки вона створює високі ризики для інвесторів, зокрема в зоні бойових дій і в прикордонних регіонах.

Україна отримує значну міжнародну підтримку від ЄС, США, МВФ та інших міжнародних організацій, що дозволяє зберігати макроекономічну стабільність в умовах війни. Однак країна також піддається міжнародним санкціям з боку Росії, які можуть створювати додаткові ризики.

Україна є однією з найбільших світових експортерів сільськогосподарської продукції, зокрема пшениці, кукурудзи та олії. Це галузь, що має великий потенціал для інвестицій.

Україна має потужний ІТ-сектор, який є одним із найбільших в Європі. Це одна з найбільш динамічних та перспективних галузей для інвесторів.

Попри поточні труднощі, Україна має потенціал для розвитку відновлювальних джерел енергії, зокрема вітрових і сонячних електростанцій.

Інвестиційний клімат є важливим для будь-якої країни, оскільки він визначає, чи буде країна привабливою для інвесторів, чи зможе вона залучати капітал для розвитку своєї економіки. Хороший інвестиційний клімат стимулює економічне зростання, покращує якість життя та створює нові робочі місця.

3. ПРОБЛЕМИ, РИЗИКИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Ризики інвестиційної діяльності

Ризики інвестиційної діяльності — це ймовірність того, що очікувані інвестиційні результати не будуть досягнуті, або що інвестиції можуть привести до фінансових втрат. Інвестиційна діяльність завжди пов'язана з певною невизначеністю, оскільки майбутнє економічне середовище може бути непередбачуваним.

Оцінка ризику інвестицій є важливою складовою процесу прийняття інвестиційних рішень. Оскільки інвестиції завжди пов'язані з певною невизначеністю, розуміння та правильна оцінка ризику дозволяють інвесторам зменшити йому рівень і забезпечити прийняття обґрунтованих рішень. Ризик інвестицій може бути різним за характером та впливом на кінцевий результат, тому важливо використовувати різні методи і інструменти для його оцінки.

Ризик інвестицій визначається ймовірністю того, що фактичний результат виявиться відмінним від очікуваного.

Для оцінки ризику інвестицій використовують різні підходи та інструменти:

- Стандартне відхилення (волатильність).

Стандартне відхилення є найпоширенішим методом оцінки ризику. Воно вимірює, як сильно відхиляються фактичні результати інвестиції від її середнього значення.

Високе стандартне відхилення свідчить про високий рівень волатильності та, відповідно, високий ризик. Низьке стандартне відхилення означає стабільність і менш ймовірні великі відхилення від очікуваного результату.

- Бета-коефіцієнт.

Бета-коефіцієнт вимірює чутливість ціни активу (наприклад, акцій) до загальних змін на ринку. Він є важливим інструментом в рамках моделі оцінки капітальних активів (CAPM).

Якщо бета більше 1, актив має більшу волатильність, ніж ринок, і відповідно більший ризик. Якщо бета менше 1, актив менш волатильний і менш ризикований порівняно з ринком.

- Аналіз сценаріїв.

Аналіз сценаріїв передбачає розгляд кількох можливих майбутніх ситуацій (песимістичний, оптимістичний, базовий сценарії) і оцінку того, як кожен з них може вплинути на інвестицію. Це дозволяє врахувати різні варіанти розвитку подій і оцінити потенційний ризик для інвестицій.

- Аналіз чутливості.

Аналіз чутливості полягає в оцінці того, як зміна ключових змінних (наприклад, процентних ставок, курсу валют) впливає на фінансові результати інвестиції. Цей метод дозволяє зрозуміти, які фактори найбільше впливають на ризик інвестиції.

- Value-at-Risk (VaR).

Метод Value-at-Risk (VaR) визначає максимальний можливий збиток, який може бути зазнаний при заданому рівні ймовірності (наприклад, 95% або 99%). Це є дуже популярним інструментом для оцінки ризику на фінансових ринках і в банківському секторі.

- Сценарний аналіз та стрес-тестування.

Ці методи дозволяють змодельовати екстремальні ситуації (наприклад, економічні кризи, природні катастрофи, зміни законодавства) та оцінити, як ці ситуації можуть вплинути на інвестиції. Стрес-тестування допомагає зрозуміти, наскільки витривалою є інвестиція в умовах екстремальних змін.

Основні види ризиків поділяються на фінансові, економічні, політичні, соціальні та технічні.

Фінансові ризики пов'язані з можливими змінами у фінансових показниках, які можуть вплинути на прибутковість інвестицій.

Кредитний ризик (Ризик дефолту) - це ризик того, що контрагент не зможе виконати свої фінансові зобов'язання, зокрема не сплатить борги за кредитами або облігаціями. Якщо компанія, у яку інвестували, оголосить банкрутство або не зможе виплатити проценти за облігаціями, інвестори можуть понести збитки.

Кредитний ризик можна оцінити за допомогою аналізу фінансових звітів, рейтингу кредитоспроможності емітентів (наприклад, за допомогою рейтингів таких агентств, як Moody's або S&P). Крім того, аналіз кредитної історії контрагента, боргових зобов'язань і доходів дозволяє прогнозувати ймовірність дефолту.

Ризик ліквідності -це ризик того, що інвестиції не можуть бути швидко реалізовані за вигідною ціною. Іншими словами, це проблема швидкого перетворення активів на готівку без значних втрат. Інвестор може не знайти покупця для акцій або нерухомості в разі потреби швидко продати актив.

Оцінити ризик ліквідності можна за допомогою таких фінансових показників, як коефіцієнт ліквідності (наприклад, поточна ліквідність, швидка ліквідність). Прогнозування цього ризику також можна здійснювати, враховуючи ліквідність ринку, на якому здійснюються інвестиції (наприклад, обсяг торгових операцій на фондових ринках або доступність покупців і продавців на ринку нерухомості).

Валютний ризик - це ризик змін у валютних курсах, які можуть вплинути на дохідність інвестицій, особливо якщо інвестиції здійснені в іноземній валюті або в країні з нестабільною валютою. Зміна курсу долара або євро по відношенню до національної валюти може призвести до втрат при поверненні капіталу або виплатах.

Валютний ризик можна оцінити, спостерігаючи за коливаннями валютних курсів і тенденціями макроекономічних показників у конкретних країнах. Для прогнозування часто використовують методи технічного та фундаментального аналізу валютних ринків.

Економічні ризики виникають внаслідок змін в економічному середовищі, що можуть негативно вплинути на рентабельність інвестицій.

Ризик інфляції. Інфляція знижує реальну вартість грошей, і внаслідок цього номінальні доходи можуть не покрити реальних витрат. Якщо інвестиція приносить фіксований прибуток, але рівень інфляції значно вищий, реальний дохід інвестора буде меншим або навіть негативним.

Ризик інфляції можна оцінити на основі економічних прогнозів інфляції, що публікуються національними центральними банками або міжнародними економічними організаціями (наприклад, Міжнародним валютним фондом). Спостереження за змінами споживчих цін, аналіз економічної політики уряду та макроекономічних умов також дозволяє оцінювати й передбачати цей ризик.

Ризик зміни економічної політики - це ризик того, що зміни в економічній політиці уряду можуть призвести до негативних наслідків для бізнесу або інвестицій. Введення нових податків або змін у валютній політиці може знизити прибутковість інвестицій.

Оцінити цей ризик можна шляхом моніторингу політичної ситуації, дій урядів, змін у податковій політиці, фіскальних заходах і монетарних ініціативах. Прогнозування здійснюється через аналіз політичних та економічних трендів в країні або регіоні.

Ризик ринкових коливань - це ризик значних коливань на фінансових ринках, таких як зміни цін на акції, облігації, сировину чи інші активи. Ринок акцій може зазнати різких падінь або зростання, що призведе до значних фінансових втрат або прибутків.

Цей ризик можна оцінити за допомогою технічного аналізу ринків (аналіз графіків цін акцій, облігацій) та фундаментального аналізу економічної ситуації в країні чи світі. Спостереження за динамікою фондових ринків і макроекономічними показниками дає змогу прогнозувати потенційні коливання.

Політичний тип ризиків пов'язаний з змінами в політичному середовищі, які можуть вплинути на інвестиції.

Ризик зміни уряду. Зміна влади або політичної ситуації може призвести до непередбачуваних змін у законодавстві, що вплине на бізнес-середовище. Новий уряд може запровадити політики, що змінюють правила оподаткування, інвестиційні стимули або навіть конфіскувати іноземні активи.

Оцінка цього ризику полягає в аналізі політичної ситуації в країні, що включає спостереження за виборами, змінами в уряді, політичною стабільністю та програмами політичних партій. Прогнозування цього ризику вимагає аналізу тенденцій у внутрішній та міжнародній політиці.

Геополітичний ризик - це ризик, пов'язаний із конфліктами, війнами або іншими геополітичними подіями, які можуть призвести до порушення нормальної діяльності бізнесу або втрати інвестицій. Воєнні дії, терористичні акти або санкції можуть призвести до зупинки бізнес-діяльності або втрати ринків збуту.

Геополітичний ризик складніше оцінити точно, однак можливість передбачити зміни у зовнішньополітичній ситуації можна через аналіз міжнародних відносин, економічні санкції, конфлікти, торгові війни тощо. Інвестори часто використовують дані аналітичних агентств і міжнародних новин для прогнозів.

Регуляторний ризик - це ризик змін у законодавстві та нормативно-правових актах, які регулюють діяльність бізнесу або ринки, де здійснюються інвестиції. Введення нових регуляцій, таких як обмеження на імпорт чи експорт, або вимоги до екологічних стандартів, може призвести до додаткових витрат або змін у бізнес-планах.

Регуляторний ризик можна оцінити через моніторинг змін у законодавстві, нових регуляційних ініціатив, а також через консультації з юридичними та фінансовими консультантами, що відстежують ці зміни.

Соціальні та культурні ризики виникають через соціальні та культурні особливості країни чи регіону, де здійснюються інвестиції.

Ризик зміни попиту -це ризик того, що соціальні або культурні зміни можуть змінити попит на товари та послуги. Зміни в уподобаннях споживачів, такі як підвищення попиту на екологічно чисті продукти або зниження інтересу до певних технологій, можуть вплинути на бізнес-проекти.

Оцінка цього ризику може базуватися на вивченні змін в уподобаннях споживачів, технологічних інноваціях, соціальних трендах, використовуючи маркетингові дослідження та аналітику попиту. Це дозволяє спрогнозувати зміни в попиті на певні продукти або послуги.

Ризик культурної несумісності. Виникає, коли підприємства стикаються з культурними відмінностями, які можуть ускладнити ведення бізнесу в іншій країні. Через це можливі проблеми у взаємодії з місцевими постачальниками чи працівниками через різні культурні підходи до ведення бізнесу.

Культурні ризики можна оцінити через аналіз культурних відмінностей у країнах або регіонах, де здійснюються інвестиції. Спостереження за поведінкою споживачів, співпрацею з місцевими постачальниками чи партнерами допомагає оцінити й передбачити можливі проблеми.

Технічні та операційні ризики виникають через проблеми з технологічними процесами або управлінням.

Технічний ризик - це ризик того, що технологія, яка використовується в інвестиційному проекті, може виявитися неефективною або застарілою. Результатом стає інвестиція в нову технологію, яка не виправдовує себе через технічні проблеми або невдачі у розробці.

Технічний ризик можна оцінити через ретельний аналіз нових технологій, технічних інновацій і їх життєздатності. Прогнозування можливих технічних проблем здійснюється через тестування технологій, перевірку відповідних стандартів і відгуки експертів.

Операційний ризик -це ризик, пов'язаний з внутрішніми процесами компанії або інвестиційного проекту, такими як погане управління, неефективні операційні стратегії або помилки у прийнятті рішень. Погане управління проектом може призвести до перевитрат або затримок, що негативно вплине на фінансові результати.

Оцінка операційних ризиків включає вивчення внутрішніх процесів підприємства, аналітику управлінських рішень, процесів контролю якості та ефективності. Перевірка і вдосконалення операційних процедур дозволяє знизити ці ризики.

Інвестиційна діяльність передбачає низку ризиків, які можуть мати суттєвий вплив на результати та дохідність інвестицій. Однак правильна оцінка і управління цими ризиками, а також використання ефективних методів мінімізації ризиків дозволяє знижувати ймовірність негативних наслідків і робити інвестиційний процес більш стабільним і передбачуваним.

Деякі ризики, як фінансові та економічні, можуть бути оцінені та передбачені на основі наявних даних і аналітики. Однак політичні, соціальні та геополітичні ризики часто важче прогнозувати через складність і непередбачуваність таких факторів.

3.2. Сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні

Інвестиційна діяльність в Україні у 2024 році демонструє потенційне зростання, попри виклики, пов'язані з воєнним станом та економічною невизначеністю.

Міністерство економіки України прогнозує зростання обсягу інвестицій на 29,6% у 2024 році. Це сприятиме збільшенню ВВП на 4,6%, що свідчить про перехід економіки до фази відновлення після масштабного падіння внаслідок війни. Основним рушієм інвестиційного зростання є державні вкладення у відновлення інфраструктури та оборонно-промисловий комплекс.

За даними Національного банку України обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України (залишків) (інструменти участі в капіталі та боргові інструменти) станом на 31.03.2024 року становив 55 786, 6 млн дол. США.

Інвестиції спрямовуються у вже розвинені сфери економічної діяльності.

Станом на 31.03.2024 найвагоміші обсяги прямих інвестицій (залишків) були спрямовані до підприємств промисловості – 38,9 відс. та установ та організацій, що здійснюють оптову та роздрібну торгівлю, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 17,0 відс.

До основних країн-інвесторів належать Кіпр – 31,6 відс., Нідерланди – 20,8 відс., Швейцарія – 4,2 відс., Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії – 4,8 відс., Німеччина – 4,3 відс., Австрія – 3,5 відс., Люксембург – 2,7 відс. і Франція – 2,6 відс.

Найбільший інтерес інвесторів зосереджений у таких галузях:

- Військові технології (Military Tech) і безпекові рішення.
- Інформаційні технології (IT), зокрема розробка програмного забезпечення.
- Інфраструктурні проекти, пов'язані з відбудовою зруйнованих регіонів.
- Проекти подвійного призначення, що можуть використовуватися як у військовій, так і цивільній сферах.

Також з метою стимулювання залучення в економіку України стратегічних інвесторів та підвищення інвестиційної привабливості України через запровадження державної підтримки великих інвестиційних проектів Державним бюджетом на 2024 рік передбачено видатки в обсязі 3 млрд гривень із спеціального фонду, що дозволяє інвестору отримати компенсацію до 30% вартості проекту.

Попри позитивні перспективи, інвестори продовжують зважувати ризики, пов'язані з війною, зокрема:

- Невизначеність тривалості бойових дій.
- Ризики валютних коливань, які можуть призвести до послаблення гривні до позначки понад 40 UAH/USD у 2024 році.
- Залежність від зовнішнього фінансування та допомоги міжнародних партнерів, що може скоротитися в умовах глобальних економічних викликів.

Попри виклики, очікується активізація злиттів та поглинань (M&A) у секторі ІТ, а також розвиток екосистеми внутрішніх інвесторів, таких як Horizon Capital, Intellias, InSoft.Partners. Ці компанії продовжують підтримувати українські стартапи та технологічні проєкти, навіть в умовах нестабільності.

Таким чином, 2024 рік став важливим етапом для відновлення інвестиційної активності в Україні, особливо у високотехнологічних галузях, що мають значний потенціал для зростання.

Інвестиційна діяльність в Україні у 2025 році характеризується складним і динамічним станом, що зумовлено як внутрішніми, так і зовнішніми факторами.

Економіка України продовжує відновлюватися після тривалих кризових періодів, зокрема пов'язаних із військовими конфліктами та політичною нестабільністю. Це впливає на рівень довіри інвесторів і обсяги прямих іноземних інвестицій. Водночас уряд і бізнес-середовище активно працюють над покращенням інвестиційного клімату, впроваджуючи реформи у сфері регуляторної політики, боротьби з корупцією та захисту прав власності.

Глобальні економічні тенденції, такі як інфляція, зміни у світових ланцюгах постачання, а також геополітична ситуація, впливають на інвестиційні потоки в Україну. Водночас країна отримує підтримку від міжнародних фінансових організацій і партнерів, що сприяє залученню капіталу.

:Особливу увагу інвесторів привертають сектори агропромисловості, ІТ, відновлюваної енергетики, інфраструктури та виробництва. Розвиток

цифрових технологій і зеленої енергетики стає пріоритетом для інвестиційної політики.

Удосконалення системи управління ресурсним забезпеченням підприємств, а також стратегічне планування інвестиційних проектів сприяють підвищенню ефективності використання ресурсів і залученню інвестицій. Це важливо для забезпечення сталого розвитку економіки України в умовах підвищених ризиків і невизначеності.

Отже, інвестиційна діяльність в Україні у 2025 році перебуває на етапі поступового відновлення і трансформації, з акцентом на підвищення прозорості, ефективності управління ресурсами та розвитку перспективних секторів економіки.

ВИСНОВКИ

Інвестиції як економічна категорія є важливим елементом функціонування сучасної економіки, оскільки забезпечують фінансування розвитку виробництва, інновацій, соціальної сфери та інфраструктури. Вони сприяють підвищенню конкурентоспроможності, створенню нових робочих місць та збільшенню національного багатства.

Сутність інвестицій полягає у вкладенні капіталу з метою отримання доходу або досягнення інших соціально-економічних ефектів у майбутньому.

Інвестиційна діяльність охоплює сукупність дій, пов'язаних із процесом вкладення капіталу, зокрема пошук, оцінку, планування та реалізацію інвестиційних проектів. Ефективна інвестиційна діяльність є основою для сталого розвитку підприємств та економіки в цілому.

Класифікація інвестицій дозволяє оцінити різні типи вкладень відповідно до їх характеристик, таких як джерело походження, форма інвестування, рівень ризику та очікуваний дохід. Це дає змогу інвесторам приймати обґрунтовані рішення.

Фактори, що впливають на інвестиційну діяльність, включають макроекономічне середовище, політичну стабільність, рівень розвитку фінансових ринків, податкову політику та інвестиційний клімат країни. Успішна інвестиційна діяльність потребує врахування цих чинників та мінімізації ризиків.

Державне регулювання інвестиційної діяльності спрямоване на створення сприятливого інвестиційного клімату, захист прав інвесторів, стимулювання внутрішніх та зовнішніх інвестицій, що є важливим для забезпечення економічного зростання.

Аналіз інвестиційної діяльності підприємств дозволяє визначити ефективність використання інвестиційних ресурсів, а також розробити стратегії для підвищення рентабельності та зменшення ризиків.

Інвестиційний клімат в Україні характеризується великою кількістю викликів, особливо в контексті війни, високих економічних ризиків, проблем з корупцією та правовою системою. Проте країна також має значний потенціал у таких галузях, як сільське господарство, ІТ, відновлювальна енергетика та інфраструктура, що може приваблювати інвесторів у довгостроковій перспективі. Однак для покращення інвестиційного клімату необхідні подальші реформи у правовій сфері, зниження рівня корупції та стабілізація економічної ситуації.

Таким чином, інвестиції та інвестиційна діяльність відіграють ключову роль у формуванні сталого економічного розвитку. Для підвищення ефективності інвестиційних процесів необхідне поєднання приватних і державних зусиль, спрямованих на створення стабільного, прозорого та прогнозованого інвестиційного середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атамас, О. (2023). Інвестиційна діяльність в Україні: реалії сьогодення. Економіка та суспільство, (54). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-42>.
2. Бланк І. О. Інвестиційний менеджмент. – Київ: Ельга, Ніка-Центр, 2021. – 568 с.
3. Василенко В. О. Інвестиції: теорія та практика. – Київ: КНЕУ, 2020. – 432 с.
4. Гриньова В. М., Коюда В. О. Інвестиційна діяльність підприємств. – Харків: ХНЕУ, 2022. – 320 с.
5. Гук О. В., Шендерівська Л. П., Мохонько Г. А. Інвестування інноваційної діяльності: початковий посібник для здобувачів ступеня магістра за спеціальністю 073 Менеджмент. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2022. 186 с.
6. Державна служба статистики України. Статистичний огляд інвестиційної діяльності в Україні [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Держстату. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Іваненко О. С. Роль державної політики у залученні прямих іноземних інвестицій // Економічний вісник. – 2024. – №4. – С. 32-47.
8. Івасів І. Б. Фінансовий ринок та інвестиції. – Львів: Вид-во Львівського національного університету, 2021. – 496 с.
9. Кириченко О. А., Кравчук В. М. Економіка підприємства: інвестиційна діяльність". – Київ: Центр навчальної літератури, 2020. – 384 с.
10. Ковальчук С. В. Інвестиційна політика та її вплив на економічний розвиток // Науковий журнал "Економіка та управління", №5, 2021. – С. 45–52.
11. Луців Б.Л., Кравчук І.С., Сас Б.Б. Інвестування: Підручник. й Тернопіль: Економічна думка, 2014. 544 с.

12. Міністерство економіки України. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційної діяльності в Україні [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua>.
13. Мочерний С. В. Основи економічної теорії. – Київ: Академвидав, 2022. – 512 с.
14. Поддєрьогін А. М. та ін. Фінанси підприємств: підручник. 10-те вид. Київ: КНЕУ, 2022. 535 с.
15. Пилипчук О. П. Інвестиційна діяльність: теоретичні та практичні аспекти // Вісник економічних досліджень, №3, 2021. – С. 12–20.
16. Самоусєнкова О.Є. Інвестиційна діяльність в Україні: тенденції та перспективи [Електронний ресурс] // Ефективна економіка. – 2019. – №5. – Режим доступу: <http://www.economyandsociety.in.ua>.
17. Слободянюк О., Кібік О., Котлубай В., Корнілова О., Примаченко І. Інвестиційний менеджмент : навч.-метод. посіб. [Електронне видання] / О. Слободянюк, О. Кібік, В. Котлубай, О. Корнілова, І. Примаченко ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2024. – 129 с. – Режим доступу: <https://hdl.handle.net/11300/28715>.
18. Сухорукова Л. М. Фінансовий менеджмент і інвестиційна діяльність. – Дніпро: ДНУ, 2020. – 358 с.
19. Скоробогатова Н.Є. Дослідження сутності інвестицій та інвестиційної діяльності / Н.Є. Скоробогатова // Економічний вісник НТУУ «КПІ». 2016. №13. С.146-154.
20. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / За ред. проф. Т. Т. Кірейцева. – К. : ЦУЛ, 2005. – 496 с.
21. Федоренко В.Г. Інвестиційний менеджмент: Навчальний посібник / В.Г. Федоренко. 2-ге вид., доп. К.: МАУП, 2001. 280 с.: іл.
22. Філіппова С.В. Економічний розвиток України: види стратегій та проблеми інвестування в сучасних умовах/ С. В. Філіппова, В. А. Сааджан// Менеджмент як фактор сталого розвитку в координатах парадигми

економічних систем: монографія; за ред.. С. В. Філіппової, О. І. Продіус. – Одеса: Бондаренко М.О. – 2021. – С. 6-39.

23. Чернишов В.В. Напрями розвитку інвестиційної діяльності підприємств / В.В. Чернишов // Modern Economics. 2021. № 26. С. 167-172. [Електронний ресурс]. Режим доступу до статті: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/26-2021/chernyshov.pdf>

24. Шумило М. В. Інвестиційний клімат в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку // Журнал "Економічний простір", №6, 2022. – С. 89–98.

25. Щукін Б.М. Інвестування: Курс лекцій. К.: МАУП, 2004. 216 с.